

Greece`s Immigration Policy (Applicability of the Greece`s experience in the preparation of the Bulgarian Immigration Policy)

Boiko Valchev¹

Имиграционната политика на Гърция

(Приложимост на опита на Гърция
при изготвянето на българската имиграционна политика)

Бойко Вълчев¹

Abstract: The article presents analytic retrospection of immigration processes to Greece, developing the reasons for creation of anti-immigrant sentiments in our Southern country neighbor and turning immigration to the acute political problem. The author presents legalization programmes from the period 1997-2006, and also the policy for immigrant's integration, that show how the government in Athens is trying to achieve maximum economic benefits from immigration, without considering the rights and interests of immigrants. On the base of the comparative analysis with the immigration processes in Bulgaria, the author makes recommendation to the formulation of the Bulgarian immigration policy in perspective.

Keywords: immigration, immigration policy, immigrant's integration, security threats, legalization programmes, abuse of immigrants' rights.

Имиграционните процеси в Гърция са обект на задълбочено научно изследване от дълги години. Същевременно могат да се намерят множество сходни черти между Гърция и България, които дават основание да се направи паралелен анализ между двете страни. Тези сходни черти са свързани с географското положение, което предполага имиграционен натиск от Западните Балкани, Турция, Близкия Изток и пост-съветското пространство. Втората сходна черта е наличието на национални общности в други страни, които националната имиграционна политика приоритетно се стреми да привлече и интегрира с оглед по-лесната им интеграция. Третата сходна черта е общата характеристика на икономиките – със силно изразени селско-стопански, строителен сектор и туризъм – което влияе на характера на имигрантската работна ръка, която се привлича. Четвъртата сходна черта е политическата ориентация на страните – към демокрация и интеграция в ЕС – което предполага по-голяма значимост на обществените настроения при формулирането на имиграционната политика, както и постепенно нарастваща роля на наднационалните регламентиации, идващи от ЕС.

Съществуват разбира се и различия между България и Гърция що се отнася до имиграционните тенденции и имиграционната политика, най-очевидната от които е, че Гърция от 18 г. вече е имиграционна страна с висок

¹ Бойко Вълчев, докторант, УНСС

процент на имигранти в обществото и на пазара на труда, докато България тепърва върви по този път. Второто очевидно различие е, че в Гърция имиграцията е важен политически въпрос, който предизвиква остри политически и обществени реакции, и трудно могат да се прокарат смели реформи в имиграционната политика. Предимно се залага на решения с очевиден краткосрочен икономически и политически ефект, а дългосрочните последици са спорни. В България все още имиграционната политика не предизвиква такъв обществен интерес, което дава шанс в нея да се заложат дългосрочни решения, като се черпи от най-добрия опит на други страни. От друга страна липсата на обществен интерес води до липса на критичност относно възприетите подходи, както и по-слабото им изследване на ефектите от тези подходи от научните среди.

Настоящата разработка се опитва да почерпи опит от по-задълбочено анализираната практика на Гърция, за да направи изведе факторите и процесите, които вероятно ще бъдат валидни и за България. Основното допускане е, че в средно срочен план България ще следва темпове и характеристика на развитие на имиграцията, сходни с Гърция от края на 80-те години и началото на 90-те години. Второто допускане е, че българската имиграционна политика ще възприеме част от мерките, прилагани в Гърция през последните две десетилетия, като се отчетат слабостите в тях.

I. НЕЛЕГАЛНАТА ИМИГРАЦИЯ КАТО ПРОБЛЕМ НА СИГУРНОСТТА

До 1991 г. Гърция има дълга история на емиграция – от края на 19-ти век, през поражението във войната с Турция от 1922 г. и гражданската война след Втората световна война, милиони гърци напускат родните си места и се заселват в Египет, Западна Европа и САЩ. Тенденцията се обръща едва с налагането на демократичен режим в Атина през 1974 г., съчетано с безработица и затягането на имиграционната политика в Западна Европа след петролна криза от 1973 г. След влизането на Гърция в ЕС близо половината от гръцките емигранти в Европа се завръщат в родината си. Същественото е, че гръцкото възприятие за национална идентичност акцентира върху кръвната и културна

връзка. Елинизмът обхваща всички гърци, живеещи в държавата си или по други точки на света, и ги обединява в една сплотена и силно поддържаща се общност. Това разбиране за гръцката национална идентичност изключва имигрантите, живеещи в Гърция, които нямат гръцки произход. Отношението към тях е в най-добрия случай неутрално, в повечето случаи враждебно.¹ Това не представлява проблем за гръцкото общество, доколкото до 1990 г. имигрантите са под 50 хил. или 0,4% от населението.

Драстичната промяна идва с рухването на комунистическия режим в Албания през 1991 г. и внезапния прилив на стотици хиляди албанци. Незабавно приетият закон определя имигрантите като „чужденци, които влизат, остават и работят нелегално в Гърция, създават огромни социални проблеми на държавата, като **неминуемо** се опитват да решат личните си проблеми чрез криминални действия (търговия с наркотици, обири, джебчийство и др.)”.² Така политиките и медиите създават в Гърция стереотипа на „опасния имигрант” и имиграцията през 90-те години на ХХ в. се разглежда от гледна точка на сигурността. Законът от 1991 г. позволява на полицейските части да депортират всеки имигрант с нередовни документи, без да е необходима намесата на съд и подробно разглеждане на случая. За 10 г. над 2 млн. нелегални емигранти са депортирани от Гърция, като близо 85% от тях са от албански произход.³ Въпреки това, според преброяване към 2001 г., имигрантите в южната ни съседка са 800 хил. или близо 8 % от населението, т.е. репресивната политика на правителството не е довела до успех.⁴ Резултатът е също негативен – Гърция не е могла да се опази от „чужденците” и да остане хомогенно общество. Същевременно изключително репресивният подход спрямо имигрантите не им позволява да се интегрират в обществото и Гърция е сочена като един от най-лошите примери в тази насока. Равносметката е голяма и слабо-интегрирана имигрантска общност и силно враждебно към имигрантите общество, т.е. най-благоприятната среда за социални напрежения.

Сред факторите, довели до това негативно развитие в Гърция, следва да се открият пет:

1. Нестабилността в съседна страна /Албания/ и като цяло в Източна Европа;

2. Значима разлика в стандарта на живот между нестабилната съседка и Гърция;

¹ Важна роля за негативното отношение към имигрантите играе официалната политика на отричане наличието на етнически малцинства в Гърция. Представителите на българската и турската общност се определят съответно като гърци-слагофони и гърци-миосюлмани. Самоопределението им за негърци се възприема като заплаха за териториалната цялост на държавата. Наличието на негръцки имигранти е предизвикателство пред тази политика.

² Baldwin-Edwards, Martin “Integration into Greece, 1990-2003: A South European paradigm”, Mediterranean Migration Observatory, Athens, 2003, стр. 9.

³ При изчисляването на депортираните не се взема предвид, че едно лице може няколко пъти да бъде депортирано, ако успее неколкратно да влезе на гръцка територия. Затова лицата засегнати от депортации са вероятно по-малко.

⁴ Levinson, Amanda „Regularisation programs in Greece”, Center on Migration, Policy and Society, University of Oxford, 2005 г. стр. 23

3. Относително слабия контрол по границите – морски и сухопътни;

4. Негативното отношение към чужденците и възприемането им като заплаха;

5. Наличие на гръцко малцинство в нестабилната съседна страна.

Ако се направи анализ на значимостта на тези фактори за България, то като потенциални нестабилни зони около страната ни могат да се посочат Македония, Турция, Молдова и Украйна. Колкото по-близо е нестабилната зона и по-голяма общата граница, толкова по-вероятно е нестабилността да се изрази в покачване в притока на имигранти. От посочените зони с най-голям дестабилизиращ потенциал са Македония и Турция. В Македония деликатните между-етнически отношения крият постоянни рискове от дестабилизация и евентуален провал на македонския проект за евро-интеграция може допълнително да усложни обстановката. Македонците обаче, за разлика от албанците в гръцкия случай, не възприемат България като страна с по-висок жизнен стандарт. Имиграционният натиск от Македония е по-вероятно да се насочи към Гърция и Западна Европа. България може да привлече значима имиграционна вълна от Македония едва след години, когато членството в ЕС доведе до осезаема разлика в стандарта на живот.

При изпълнение на тези две условия – остър етнически конфликт в Македония и значимо по-висок стандарт на живот в България – може да се очаква вълна от нелегална имиграция, тъй като подобно на гръцко-албанската граница, българо-македонската граница е планинска и почти без всякакъв граничен контрол. Неясно в такава ситуация би било отношението на българите към имигриращите македонци. Историята с арменските бежанци в началото на ХХ в. показва, че България е благоразположена към имигранти. При положение че обществените нагласи определят македонците като част от българската нация, то може да се допусне, че такава имиграционна вълна ще се възприеме с разбиране и съчувствие от обществото и няма да доведе до репресивни мерки и масови депортации.

Евентуално дестабилизиране на Турция може да се приеме като реалистично в средно срочен план при изпълнение на две условия – 1) външнополитическо – прекратяване на процеса на европейска интеграция на Турция и влошаване на отношенията с ЕС ; и 2) вътрешнополитическо – допълнително изостряне на конфликт между ислямисти и военни и икономическа криза. При такова развитие имиграционния натиск към България може да нарасне, особено в лицето на български турци напуснали страната ни след възродителния процес или по време на прехода. Българо-турската граница обаче е външна граница на ЕС и е значително по-добре контролирана, като в следващите години може да се очаква допълнително финансиране с цел доукрепването ѝ. Освен трудното ѝ преминаване, евентуалните турски имигранти биха се изправили пред проблема с утвърдилото се през последните години негативното отношение към турската общност и вероятно силно рестриктивна

държавна политика. От друга страна турската общност в България би положила усилия както, за да спомогне имигрантите да влезнат на българска територия, така и за икономическото им интегриране. В този смисъл засилване на имиграционния натиск от Турция е способно да доведе до силно разделение в обществото ни, дори в по-голяма степен от разделенията в гръцкото общество, като се превърне в първостепенен политически проблем.

Украйна и Молдова имат много по-слаб потенциал за генериране на нелегални имигранти в размер, който да промени нагласите на българското общество. Основната причина за това е липсата на обща граница и допускането, че при нестабилност в тази страна основната имиграционна вълна би се насочила към Румъния, Унгария, Полша и Западна Европа. Молдова и Украйна имат потенциал да се превърнат в съществен източник на легална имиграция, доколкото българските общности в тези страни се възприемат като част от българската нация. При нарастване недостига на работна ръка в България, държавната администрация дава признаци, че ще предпочете българите от Украйна и Молдова като имигрантите способни най-лесно да се интегрират в страната ни и представляващи най-нисък риск за сигурността ѝ.

В заключение на тази част следва да се подчертае, че първоначалното допускане за сходно развитие на имиграционната политика между България в бъдеще и Гърция през 80-те и 90-те години не се потвърждава. България не е застрашена от рязко повишаване на нелегалната имиграция, съчетано с анти-имигрантски нагласи в обществото и рестриктивна имиграционна политика. Изключение прави сценария при дестабилизиране на Турция, който има потенциал да доведе до вълна от нелегални имигранти и обществено напрежение.

II. ИНТЕГРАЦИЯ НА ИМИГРАНТИТЕ В ГРЪЦКОТО ОБЩЕСТВО – ТРУДОВА ЗАЕТОСТ, СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

След като става ясно, че гръцката държава няма да успее да депортира всички имигранти, влезнали в страната, възниква въпроса какъв ще е икономическият ефект от престоя на имигрантите – как да се избегнат негативите, свързани с повишаване на безработицата и намаляване на работната заплата в отделни сектори, и как да се увеличат ползите от работата им.

Законът от 1991 г. позволява в определени случаи да се даде разрешително за работа на имигрант по искане на неговия работодател, но то е валидно единствено докато имигранта работи за въпросния работодател.⁵ Този член създава широки възможности за злоупотреба от страна на работодателя – той може да понижи заплатата, временно да не я плаща, значително да увеличи възлаганата работа и единствената алтернатива на имигранта е да напусне страната или да търси друга работа без разрешително. Като цяло политиката на гръцката държава да квалифицира имигранта като

виновен за това, че работи без разрешително, поставя имигрантите в изключително неизгодно положение. Те са принудени да приемат най-неприятната работа при изключително ниско заплащане, без предоставени добри условия за настаняване и храна и без сигурност за бъдещето. Имигрант-жертва на злоупотреба или насилие не може да разчита на защита от държавата, рискът е негов.

Едва през 1997 г. се приема закон, който допуска временна легализация на статута на нередовните имигранти, но процедурата е дотолкова усложнена с високи изисквания към имигрантите, че ефектът е ограничен. Срокът за подаване на документи е кратък, изисква се информация за настояща и предходна месторабота, удостоверение от съда, че не е престъпван закона – условия, които пречат на голям брой имигранти да се включат или ги разколебават поради страх, че могат да бъдат депортирани, ако подадат документи. Получаваният след дълго чакане документ е „зелена карта” – разрешително за 1 г., след която трябва да се подадат наново документи или имигрантът отново е с нередовен статут. Над 200 хил. имигранти се включват в процедурата, но едва около 100 хил. или 15% от имигрантите получават легализиран статут. Впоследствие около половината от тях са успели да получат подновяване на „зелената карта” за още една година. Същественото подобрене на закона от 1998 г. е, че вече имигрантът не е закрепостен към работодателя си, а веднъж получил документи, той може да избере това работното място, което му харесва. Отправени са обаче критики, че легализационният процес създава условия за корупционни практики.

Четири нови вълни на легализиране през 2001, 2003, 2005 и 2006 г. позволяват на близо една трета от имигрантите да легализират статута си.⁶ Оптимизирането на процеса е свързано с прехвърляне на легализацията към местните общински власти, а подновяването на „зелената карта” е валидно за по-дълъг срок /2 г/. Допуска се легалната имиграция в Гърция на лица, квалифицирани в области, в които се изпитва недостиг на пазара на труда или лица, които създават собствен бизнес. Остава обаче принципа, че имиграцията не е трайна – разрешителните са за ограничен период от време, което създава погрешното впечатление у гръцкото общество, че имигрантите са временно в тяхната страна и след това ще си заминат. А не са рядкост и случаите, когато поради бюрократични забавяния „зелената карта” се предоставя на имигранта в края на периода на нейната валидност.

Последиците от тази имиграционна политика на правителството в Атина е, че все още голям процент от имигрантите в Гърция са нелегални, като работят в неформалната икономика. Преобладаващата етническа група са албанците 65%, българи, украинци, румънци, поляци са по около 5%. Мнозинството от албанските и източно-азиатските имигранти са с намерения трайно да

⁵ Linos, Katerina „Understanding Greek Immigration Policy” Working Paper. Kokkalis Graduate Student Workshop, Athens, 2001. стр. 8.

⁶ Към края на 2006 г. в сила са 285 840 разрешителни за престой, при положение че общо имигрантите са между 800 хил. и 1,2 млн. Виж Miltos, Pavlou, „Annual Report 2007 - Racism and Discrimination against Immigrants and Minorities in Greece - the State of Play” Athens, April 2007, стр. 17.

се установят в Гърция, докато за българи, румънци и украинци е типична сезонната и циркулираща миграция с периодично влизане и напускане на Гърция. Преобладават имигрантите с начално и средно образование. Мъжете предимно работят в селското стопанство, строителството, индустрията и по-малко в туризма и търговията, докато жените работят основно в домакинствата при гледане на възрастни или болни хора и чистене, по-рядко в селското стопанство и туризма. Има ясно разграничение между имигрантите, работещи в отраслите с по-ниско заплащане, повече физически труд, по-лоши условия на труд и по-висок риск от злополуки и гръцките работници, заети в по-високоплатените и ниско-рискови отрасли. Така имигрантите не са конкуренти и не отнемат работните места на гръците. От друга страна обаче цели отрасли на гръцката икономика са зависими от привличането на евтина сезонна работна ръка от имигранти.⁷

Основният недостатък на тази характеристика на гръцката икономика е, че я прави слабо възприемчива към трансфер на технологии и развиване на модерни форми на икономическо развитие. Имигрантите в Гърция като цяло са нископроизводителни, а при положение, че икономиката в цели отрасли е зависима от труда им, то икономиката като цяло е нископроизводителна.

По отношение на социалните права законът от 1991 г. ясна забранява достъпа до образование и социални помощи на имигрантите. С началото на легализационните процедури през 1997 г. се допуска социалното осигуряване на имигрантите, дори то се поставя като едно от условията за легализиране на статута им. В известна степен легализацията на имигрантите през периода 2001-2006 г. може да се обясни с проблемите на застаряването в гръцкото общество и нарастващия недостиг на средства в касите за социално осигуряване.⁸ Влошаващата се пропорция между осигуряващите се работници и зависещи от социално осигуряване принуждава държавата да потърси разрешение с включването на нелегалните имигранти в групата на осигуряващите. Така срещу легализирането на статута си имигрантите са задължени да плащат редовни вноски в осигурителната каса, което стабилизира състоянието ѝ, а от своя страна имигрантите не увеличават разходите на касата поради ниската си средна възраст /около 30-35г./ и по-ограничения кръг на услуги, от които могат да се ползват.

По отношение на социалната интеграция на имигрантите е достатъчно да се отбележи, че асоциациите за защита на правата им имат ограничено влияние в обществото и там където са по-активни често предизвикват обратен ефект с концентрация на ответни крайно-десни ксенофобски прояви. Контактът на имигранта с държавата се ограничава до подаване на

молба за „зелена карта” или избягване на контакти с полицията. Натурализацията на имигрантите е ограничена поради прилагането на принципа на кръвта. Дори и чужденецът да е живял над 10 г. в Гърция пак не може да получи гражданство.

Ако трябва да се изведат основните характеристики при интеграцията на имигрантите в Гърция, то те са:

1. Висок процент на нелегални имигранти;
2. Висок процент на циркулираща миграция;
3. Незначително количество високо-квалифицирани легални имигранти;
4. Заетост на имигрантите в ниско платените отрасли с ниско-квалифициран труд - селското стопанство, строителството, индустрия, домашни грижи;
5. Възможности за злоупотреба с труда на имигранти от работодателите;
6. Имигрантите са поставени по принуда в сивата икономика;
7. Бавни бюрократични процедури при легализирането на имигрантите;
8. „Зелени” карти са с ограничен срок на действие и налагат подновяване или завръщане в родината;
9. Социалното тегло върху легализираните имигранти цели да запълни недостига на средства в социалните каси, а социалните им ползи са ограничени;
10. Липсва натурализация на трайните имигранти;
11. Липсва политическа социализация на имигрантите.⁹

Ако се сравни този модел на интеграция с условията за интеграция на имигранти в България, то основната характеристика на гръцкия модел – високия процент нелегални имигранти за момента изглежда нереалистична за нашата страна. Малко е вероятно да се допусне циркулираща миграция между България и Турция, така че единствените потенциални циркулиращи мигранти могат да бъдат македонските и сръбски граждани при положение, че работните заплати са значително по-високи от заплатите в собствените им страни, условие, което за момента не е валидно.

Паралел между България и Гърция обаче може да се направи по отношение на отрасловото разпределение на имигрантите. Острият недостиг на работна ръка в селското стопанство, туризма и строителството в страната ни вече е посочен от работодателите като проблем, който налага вноса на работна ръка. При условие, че правителството откликне на този призив на бизнеса, то вероятно ниско-платените и трудоемки работни места в българската икономика могат да бъдат заети от имигранти, но в този случай те ще са легални имигранти влезнали и работещи с редовни документи.

От изключителна важност е тези имигранти да не бъдат подложени на дискриминационен режим от работодателите и държавата, тъй като това води до ниска степен на интеграцията им и до трайни социални проблеми. Ако приемем гръцкия пример за антипример, може да се изведе заключението, че легалните имигранти, имащи право на свободно

⁷ Charalambos, K. and A. Papadopoulos „The Multifunctional Role of Migrants in the Greek Countryside: Implications for the Rural Economy and Society” Journal of Ethnic and Migration Studies, Vol. 31, No. 1, January 2005, стр. 99.

⁸ Samokhalov, Vselvod “Greece and Migrants: The Process of Integration” Working Paper, International Center for Black Sea Studies, Athens, 2006.

⁹ Papademetriou, G. and J. Cavounidis “Managing Migration: The Greek, EU and International Context”, Hellenic Migration Policy Institute ИМЕРО, Athens, 2006, стр. 175.

договаряне с работодателите, плащани социални осигуровки и получаващи социална защита могат в голяма степен да се интегрират и да допринесат за икономическото и социално развитие на страната.

Практиката показва, че поне половината от имигрантите се установяват трайно в страната на прием и изкуствените бариери като разрешителни за престой и работа с кратки срокове не отказват тези имигранти то намерението им. Напротив, репресивните практики само ги превръщат в маргинализирана подтисната група и увеличават стимулите за имигрантите да си изкарват прехраната с престъпна дейност поради невъзможност да се изхранват с легална. Изваждането на труда на имигрантите на светло от една страна ще ги предпази от злоупотреби на работодателите, а от друга ще подпомогне влошаващото се и в България положение на социалните фондове. И накрая една ясна перспектива за натурализация след определен брой години, изкарани в страната ни в труд, плащане на социалните задължения и спазване на законите, може да стимулира имигрантите да бъдат съвестни и ангажирани граждани.

III. Заключение

Отсъствието на негативни нагласи спрямо имигрантите в България създава условия да се създаде имиграционна политика, която да прилага положителни стимули за интеграцията им в обществото и пазара на труда. Легален статут на имигранта, ясна перспектива за натурализация, коректни трудови отношения, защита от държавата при злоупотреба – това са условията, които позволяват безпроблемна интеграция и дългосрочни ползи за обществото. Тези условия не са предоставени на имигрантите в Гърция поради враждебната конюнктура към тях. Последниците са краткосрочни ползи за работодателите, но дългосрочни проблеми за държавата поради маргинализиране на близо 10% от населението.

Развитието на всяка страна зависи от развитието на социалния капитал на населението му – възможностите му да произвежда блага за обществото. Маргинализирането на имигрантите не създава условия за развитие на техния социален капитал и ползите за обществото са малки.¹⁰ Страните, които приемат, че имигрантите са възможност на икономиката им да се развива, предоставят благоприятни условия за интеграция на имигрантите и извличат максимални дългосрочни ползи от тях.

Обратният подход, приложен в Гърция – заклеяването на имигрантите като заплаха за сигурността, отказът от предоставяне на легален статут, съчетан със слаб контрол по границите, действително създава проблеми за националната сигурност. Анализът на заплахите за нелегална имиграция към България обаче показва, че не съществуват значими рискове от масирана нелегална имиграция и имиграцията не следва да се представя пред обществото и медиите като

проблем на сигурността. Единственият риск е свързан с рязка дестабилизация на Република Турция във връзка със замразяване на процеса на европейска интеграция на тази страна, риск, който следва да се отчете при формулирането на българската позиция за турската кандидатура.

В крайна сметка първоначалното допускане, че „в средно срочен план България ще следва темпове и характеристика на развитие на имиграцията, сходни с Гърция от края на 80-те години и началото на 90-те години” не се потвърди. България вероятно през следващите години ще следва много по-бавни темпове на нарастване на имиграцията отколкото в гръцкия пример, като доминиращата част ще бъдат легални имигранти. Логично и второто допускане, че „българската имиграционна политика ще възприеме част от мерките, прилагани в Гърция” е несъстоятелно, поради огромните слабости в прилаганата от южната ни съседка политика. По-вероятно е България да възприеме по-отворен модел на имиграционна политика, създаващ позитивни стимули за имигрантите да се интегрират, да си изкарват прехраната често и да спазват законите. За тази цел обаче е необходима политическа воля за ревизиране на законодателството по отношение на натурализацията, правото на престой и труд на имигрантите, социалното им осигуряване. Необходима е също така една толерантна към имигрантите медийна среда. Ако политическият елит заложи на по-простото решение да не променя законодателството с предоставяне права на имигрантите, а медиите продължат с зложелателни предупреждения за „опасността от имигрантите”, все пак България може да последва неприятния пример на Гърция.

ПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

- [1] BALDWIN-EDWARDS M. (2003) *Integration into Greece, 1990-2003: A South European paradigm*. Mediterranean Migration Observatory, Athens.
- [2] CHARALAMBOS, K. and A. PAPAPOPOULOS (2005) *The Multifunctional Role of Migrants in the Greek Countryside: Implications for the Rural Economy and Society*. Journal of Ethnic and Migration Studies, Vol. 31, No. 1.
- [3] LEVINSON A. (2005) *Regularisation programs in Greece*. Center on Migration, Policy and Society, University of Oxford.
- [4] LIANOS T. (2004) *Report on Immigration to Greece (Pilot Study)*. Center for Planning and Economic Research, European Migration Network, Athens.
- [5] LINOS K. (2001) *Understanding Greek Immigration Policy*. Working Paper. Kokkalis Graduate Student Workshop, Athens.
- [6] MILTOS P. (2007) *Annual Report 2007 - Racism and Discrimination against Immigrants and Minorities in Greece - the State of Play*. Athens.
- [7] PAPADEMETRIOU G. and J. CAVOUNIDIS (2006) *Managing Migration: The Greek, EU and International Context*. Hellenic Migration Policy Institute IMEPO, Athens.
- [8] SAMOKHALOV V. (2006) *Greece and Migrants: The Process of Integration*. Working Paper, International Center for Black Sea Studies, Athens.

¹⁰ Според гръцки изследователи, имигрантите в Гърция, които са 8% от населението и почти всички са в работоспособна възраст, са допринесли за увеличение на БВП с 1,5%. Lianos, Theodore “Report on Immigration to Greece (Pilot Study)” Center for Planning and Economic Research, European Migration Network, Athens, September 2004. стр. 12.